

7. Beswick B. Focused for soccer / B. Beswick. - 2nd ed. United States: Human Kinetics – 2010. – 206 p.
8. Bangsbo J. Assessment of the physiological capacity of elite soccer players / J. Bangsbo, L. Michalsik // Science and Football, 1999. - n. 4. – P. 53 - 62.
9. Hargreaves A. Skills and strategies for coaching soccer / Alan Hargreaves and Richard Bate. – 2 nd ed. United States: Human Kinetics – 2010. – 370 p.
10. Reilly T. Science of training - soccer: a scientific approach to developing strength, speed and endurance / Thomas Reilly. Routledge is an imprint of the Taylor & Francis Group. New York & London. – 2007. – 192 p.

Бондаренко В. В.
Національна академія внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗІТКНЕНЬ ПРАЦІВНИКІВ МІЛІЦІЇ З ПРАВОПОРУШНИКАМИ, ОЗБРОЄНИМИ ХОЛОДНОЮ ЗБРОЄЮ

Проведено аналіз ситуацій зіткнень працівників міліції з правопорушниками, озброєними холодною зброєю. У дослідженні взяли участь працівники практичних підрозділів органів внутрішніх справ (n=62), яким під час виконання службових обов'язків доводилося стикатись з непокорою озброєних та агресивно налаштованих осіб. На основі анкетування виявлено та охарактеризовано найбільш підступні та несподівані варіанти атакуючих дій з використанням холодної зброї. Встановлено не достатню адаптованість правоохоронців до виявлених способів нападу. Розглянуто перебіг ситуацій зіткнення представників закону з озброєними правопорушниками та надано рекомендації по удосконаленню навчального процесу.

Ключові слова: працівник міліції, озброєний супротивник, холодна зброя.

Бондаренко В. В. Особенности столкновения работников милиции с правонарушителями, вооруженными холодным оружием. Проведен анализ ситуаций столкновения работников милиции с правонарушителями, вооруженными холодным оружием. В исследовании участвовали работники практических подразделений органов внутренних дел (n=62), которым во время выполнения служебных обязанностей приходилось сталкиваться с неповиновением вооруженных и агрессивно настроенных лиц. На основе анкетирования выявлены и охарактеризованы наиболее коварные и неожиданные варианты атакующих действий с использованием холодного оружия. Установлена не достаточная адаптированная правоохранителей к выявленным способам нападения. Рассмотрен ход ситуаций столкновения представителей закона с вооруженными правонарушителями и предоставлены рекомендации по усовершенствованию учебного процесса.

Ключевые слова: работник милиции, вооруженный противник, холодное оружие.

Bondarenko V. V. Features of collisions of workers of militia are with the offenders armed with a plain weapon. By the analysis of the special literature and questioning of workers of practical subdivisions of organs of internal affairs of Ukraine insufficient efficiency of existent methodologies of preparation of police officers is set to activity in the conditions of collision with the offenders armed with a

plain weapon. With the aim of research of features of collisions of representatives of law with the offenders, armed with a plain weapon the questionnaire of workers of practical subdivisions of organs of internal affairs (n=62), that during implementation of official duties it was to run into disobedience of the armed and be out for scalps persons, was conducted. On the basis of questionnaire three most insidious and unexpected variants of attacking actions are educed with the use of plain weapon. The results of the conducted questioning showed that in 38,2%% situations of the armed collision an offender executed an attack from near distance, in 26,8%% is an attack with "tossing", 16,4%% the attacking operating occupies under "tossing", fascination for a clothing and implementation of blow. In 18,6%% situations offenders applied other variants of attack. The not sufficient adapted of police officers is set to these methods of attack. Motion of situations of collision of representatives of law is analyses with the armed offenders and recommendations are given on the improvement of educational process.

Key words: *worker of militia, armed opponent, plain weapon.*

Постановка проблеми. Під час службової діяльності працівникам міліції досить часто доводиться стикатися з різними протиправними діями правопорушників [1]. Найчастіше це хуліганство та погрози [7, 9, 12]. Правоохоронці зазнають опору в основному під час притягнення цих категорій громадян до відповідальності. Спеціалістами встановлено, що приблизно у 60–70% випадків їх затримання має місце фізична протидія та використання зброї збоку злочинців [1, 4, 7, 8]. При цьому кожен третій використовує холодну зброю. В більшості випадків під час виникнення таких ситуацій правоохоронці не готові до виконання ефективних захисних дій та, як наслідок, отримують поранення і навіть гинуть. В.І. Пліско [4] пояснює це тим, що вони не достатньо володіють необхідними теоретичними знаннями стосовно зовнішніх ознак загрози, особливостями рухової та мотиваційної поведінки озброєних правопорушників. Крім цього автор наголошує, що у працівників недостатньо сформовані уміння у визначенні ступеня загрози під час зіткнення з підозрілими особами й навички адекватного реагування на самі підступні та приховані способи нападу з використанням холодної зброї. Аналіз навчальної програми [5] зі спеціальної фізичної підготовки (СФП) курсантів вищих навчальних закладів МВС України показав, що існує ряд причин, які знижують ефективність підготовки майбутніх правоохоронців до протиборства з озброєним супротивником. Однією з причин є те, що під час навчання не враховуються самі небезпечні способи нападу, які використовують правопорушники в реальних ситуаціях. При відпрацюванні прийомів обеззброєння просторово-часові характеристики нападаючого не відповідають параметрам реального злочинця, не враховуються дії супротивника у відповідь.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що методики навчання правоохоронців розроблялися на основі досліджень, які проводилися в умовах спортивних сутичок та були спрямовані на удосконалення процесу підготовки єдиноборців [2, 6]. Перенесення знань зі спортивної теорії в практику підготовки майбутніх працівників до діяльності в умовах реальних збройних зіткнень не завжди може досягати позитивного результату. Проявляються різні

закономірності щодо поведінки супротивника, які відповідно вимагають від працівника спеціальної підготовленості, до якої науковці [1, 4, 10, 11] відносять не лише сформовані рухові уміння та навички, які характеризують технічну сторону виконання прийомів обеззброєння, а й наявність знань стосовно зовнішніх ознак загрози, основних способів виконання атакуючих дій та їх просторово-часових характеристик. Дослідження ряду науковців [4, 9, 10] доводять, що наявність знань про механізми виникнення небезпечних ситуацій та особливості їх подальшого перебігу надають можливість вчасно визначити їх прояв та відповідно реагувати. Обґрунтуванню біомеханічних та просторово-часових характеристик атакуючих дій з використанням холодної зброї під час спортивних сутичок присвячено ряд робіт [2, 6]. Однак, детальному дослідженню особливостей самих небезпечних та підступних варіантів нападу в умовах реальних зіткнення з озброєною та агресивно налаштованою особою не приділялося достатньої уваги спеціалістів.

Мета роботи. Дослідити особливості перебігу ситуацій зіткнень працівників міліції з правопорушниками, озброєними холодною зброєю.

Завдання:

1) Провести анкетування працівників практичних підрозділів ОВС, які піддавались нападу озброєного супротивника.

2) Виявити та охарактеризувати самі небезпечні й підступні способи нападу з використанням холодної зброї.

Методи дослідження. Аналіз та узагальнення літературних джерел, анкетування та опитування.

Організація дослідження. Дослідження проводилися з працівниками практичних підрозділів ОВС (n=62), яким під час виконання службових обов'язків доводилося стикатись із непокорою правопорушників озброєних холодною зброєю. Опитування та анкетування проводилося згідно з основними положеннями і вимогами до соціологічних досліджень [3] за особисто розробленими анкетами.

Обговорення результатів дослідження. На основі анкетування працівників практичних підрозділів ОВС та аналізу спеціальної літератури [1, 4, 9] встановлено, що ситуації зіткнення зі злочинцем бувають як передбачуваними, так і непередбачуваними. Передбачувані ситуації виникають у випадках, коли працівник володіє попередніми відомостями про ступінь небезпеки та наявність зброї у підозрілих осіб, яких затримують. Під час таких зіткнень правоохоронець налаштовує себе на виникнення небезпечного моменту, тому намагається діяти на випередження або використовує табельну вогнепальну зброю. Непередбачувані ситуації виникають, як правило, під час несподіваного зіткнення. В таких випадках будь-яка попередня інформація про правопорушника, про наявність у нього зброї відсутня. Напад на працівника міліції під час несподіваного зіткнення буває спланованим та випадковим. Спланований напад вважається найбільш небезпечним, характеризується заздалегідь продуманими діями збоку супротивника, тому захиститись від нього

дуже складно. Випадкові ситуації виникають, як правило, під час перевірки документів у підозрілих осіб. На основі анкетування встановлено, що в умовах несподіваного зіткнення, правоохоронець першим наближався до підозрілої особи для перевірки документів або до порушника громадського порядку чи до особи, яка намагається вчинити злочин. В 39% таких ситуацій правопорушник намагався зникнути. При неможливості зникнути в 47% випадків спочатку погрожував ножем, якщо це не зупиняло працівника – атакував. В 14% ситуацій атакував відразу. При цьому в 46,2% випадків збройних зіткнень правопорушнику вдавалося зникнути. Із них в 15,4% ситуацій зникали за рахунок сприятливих для цього зовнішніх умов (погана освітленість, особливі погодні умови, допомога технічних засобів тощо) та неактивних дій збоку працівника міліції. В 30,8% – нападаючому вдавалося зникнути після виконання атакуючих дій із застосуванням холодної зброї й ушкодженням правоохоронця. Із загальної кількості ситуацій збройного зіткнення – 53,8% закінчувалися затриманням порушника. При цьому, в 17,6% випадків для його зупинки та затримання застосовувалася вогнепальна зброя, у 36,2% – інші заходи фізичного впливу. Проводячи опитування працівників, яким доводилося стикатись у непередбачених ситуаціях із непокорю озброєних злочинців встановлено, що при наближенні підозрілих осіб вони не завжди могли своєчасно визначити їх наміри щодо нападу та втрачали перевагу вже на початку виникнення небезпечного моменту. Негативні результати таких зіткнень пояснюються відсутністю знань про дії та підготовчі рухи супротивника, які передують безпосередньому нападу. Характерним для всіх способів нападу є те, що для виконання удару супротивнику необхідно наблизитись до працівника. Дистанція, із якої нападаючий починає атакувати, коливається від 0,4 до 1,1 м й залежить від виду холодної зброї, способу утримання та зовнішніх умов. Під час несподіваного зіткнення, враховуючи психологічний стан та зовнішні умови, правопорушник приймає рішення щодо подальших дій. У випадку нападу, супротивнику необхідно дістати зброю та зайняти положення, з якого атакуючі дії будуть ефективними. Щоб дістати ніж – потрібен час і непомітно виконати цю дію складно. Залежно від місця розміщення зброї, злочинець виконує різні підготовчі рухи, які спрямовані на діставання зброї. Опитування працівників міліції показали, що атакуючі дії виконувалися із різних позицій та залежали від особливостей ситуацій зіткнення (сплановане чи несподіване), дистанції між протиборчими сторонами на початку виявлення загрози та відстані в момент нападу. На основі проведеного анкетування були виявлені найбільш небезпечні та підступні варіанти атакуючих дій з використанням холодної зброї (рис. 1).

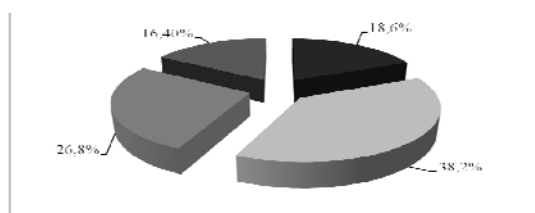

Рис. 1. Співвідношення самих небезпечних способів нападу з використанням холодної зброї

- – напад з близької дистанції (38,2%)
-

- напад з «навалюванням» (26,8%)
- напад з «навалюванням» та захопленням за одяг (16,4%)
- інший спосіб нападу (18,6%)

До них відноситься несподіваний напад на близькій відстані (38,2%); напад при швидкому наближенні, з «навалюванням» (26,8%); напад при швидкому наближенні із захопленням за одяг та виконанням удару (16,4%). Опитування показало, що ситуації несподіваного нападу на близькій відстані виникали при скороченні дистанції до підозрілої особи з метою перевірки документів, уточнень, прохань, вимог або її затримання. В більшості випадків, під час перевірки документів правових підстав приводить у готовність вогнепальну зброю немає, тому що при наближенні правоохоронця порушник не завжди показує свої наміри щодо нападу. Щоб відреагувати адекватними захисними діями майбутньому правоохоронцю необхідно бути зібраним та уважним, витримувати необхідне позиційне розташування й володіти спеціальними вміннями у визначенні ступеня загрози та навичками виконання прийомів обеззброєння. Напад при швидкому наближенні з «навалюванням» – це один з підступних та несподіваних способів атакуючих дій, який використовує правопорушник, у випадках, коли не має можливості непомітно наблизитись на близьку відстань. Щоб захопити правоохоронця зненацька атакуючі дії нападаючий може розпочинати з дистанції понад 2,5 м. При цьому удар ножом виконується одночасно з кроком, озброєна рука опущена та розслаблена, рух тулубом мало виражений, тому дія слабо помітна. Напрямок ударів, в основному знизу, збоку. Атакуючі дії при швидкому наближенні з «навалюванням», захопленням за одяг та виконанням удару належать до найбільш небезпечних способів нападу та характеризуються тим, що супротивник захоплює лівою рукою одяг працівника або виконує відволікаючий рух перед обличчям, а правою одночасно наносить удар. Складність захисту полягає у тому, що потрібно водночас відбити озброєну руку нападаючого і звільнитися від захоплення.

Аналіз збройних сутичок показав, що ситуації з позитивним результатом були у випадках, коли правоохоронець, спрогнозувавши можливість нападу підозрілої особи, діяв на випередження, застосовуючи при цьому вогнепальну зброю або прийоми рукопашного бою. Але із загальної кількості ситуацій збройного зіткнення випадків із позитивним результатом було значно менше, ніж тих, які закінчувалися негативно для правоохоронців. Для успішних захисних дій необхідно, щоб майбутній працівник міліції володів знаннями – у яких ситуаціях діяти на випередження, застосовуючи при цьому табельну вогнепальну зброю, в яких випадках використовувати інші заходи фізичного впливу, а коли необхідно взагалі уникати контакту. Не вступати в контакт слід у ситуаціях, де ризик невинуватий і працівник міліції не матиме можливості ефективно протистояти атакуючим діям порушника. Наприклад, у ситуаціях, де чисельна перевага озброєних та агресивно налаштованих осіб, погана освітленість тощо. Для ефективнішої підготовки майбутніх правоохоронців в навчальний процес слід вводити методики, які сприятимуть засвоєнню теоретичних знань стосовно зовнішніх ознак загрози, передбачатимуть використання даних способів

атакуючих дій й будуть спрямовані на формування необхідних рухових умінь та навичок.

ВИСНОВКИ. На основі проведених досліджень встановлено особливості перебігу ситуацій зіткнення представників закону з озброєними правопорушниками; виявлено та охарактеризовано найбільш підступні та несподівані варіанти атакуючих дій з використанням холодної зброї.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Передбачається дослідити біомеханічні та просторово-часові характеристики атакуючих дій з використанням холодної зброї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ануфрієв М. І. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ : [навчальний посібник] / М. І. Ануфрієв, С. Є. Бутов, О. Ф. Гіда, С. М. Решко. – К., 2003. – 336 с.
2. Деминский А. Ц. Педагогический контроль за развитием специальных способностей фехтовальщиков в процессе многолетней подготовки : автореф. дисс. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теория и методика физического воспитания и спортивной тренировки» / А. Ц. Деминский. – К., 1986. – 23 с.
3. Методы организации и проведения военно-научных исследований по физической подготовке и спорту / [под общ. ред. В. А. Щеголева, М. Т. Лобжа]. – Л. : ВДКИФК, 1991. – 146 с.
4. Плиско В. И. Защитные действия при нападении преступника, вооруженного ножом / В. И. Плиско. – К. : РИО МВД УССР, 1989. – 64 с.
5. Програма навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка». – К.: НАВС, 2013. – 23 с.
6. Brutscher B. Waffen und Einsatzmunition der Polizei / von B. Brutscher, C. Baum. – Auflage. – Hilden – 1998. – 360 S.
7. Internationale Polizei Taktiken und Ausbildungen / von B. Siegfried, F. Hübner. – Auflage. – Stuttgart, 1995. – 238 S.
8. Nieuwenhuys A. Oudejans R.R.D. Effects of anxiety on handgun shooting behavior of police officers: a pilot study. *Anxiety, Strees&Coping*. 2010, vol. 23, pp. 225–233.
9. Nieuwenhuys A. Oudejans R.R.D. Training with anxiety: sport- and long-term effects on police officers: shooting behavior under pressure. *Cognitive Processing*. 2011, vol. 12, pp. 227–288. doi: 10.1007/s10339-011-0396-x/
10. Taschenmacher R. Dienst – und Einsatzlehre – Ergänzungsband NW – Leitfaden für Theorie und Praxis / von R. Taschenmacher. – 8. Auflage. – 1995. – 212 S.
11. Wedding J. Der Mehrzweck Einsatzstock MES / Tonfa in der praktischen Anwendung / von J. Wedding und Uwe Claussen. – 4. Auflage. – Boorberg, 1999. – 220 S.

Галимский В.А.

Кировоградская летняя академия национального авиационного университета

ФАКТОРНАЯ СТРУКТУРА ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ КАРАТИСТОВ НА ЭТАПЕ ПРЕДВАРИТЕЛЬНОЙ БАЗОВОЙ ПОДГОТОВКИ

Цель: на основании факторного анализа определить структуру ОФП и СФП каратистов на этапе предварительной базовой подготовки. **Материалы и методы:** в исследовании приняли участие 57 юных